

ОЦІНКА ВАРТОСТІ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

©2021 ФОМІНА О. В., АВГУСТОВА О. О., ШУШАКОВА І. К.

УДК 657.421.3

JEL: E22; M41

Фоміна О. В., Августова О. О., Шушаклова І. К. Оцінка вартості нематеріальних активів

Стаття присвячена питанням оцінки вартості прав інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів підприємств. Метою статті є обґрунтування теоретичних засад і вдосконалення методичних підходів до оцінки нематеріальних активів у процесі формування вартості підприємства. Досліджено нормативно-правове регулювання оцінки нематеріальних активів з метою визначення вартості нематеріальних активів підприємств у грошовому вимірі для цілей бухгалтерського обліку та у сфері професійної оцінної діяльності. Встановлено взаємозв'язок підходів незалежної професійної оцінки та бухгалтерської оцінки з метою застосування її в обліку. Охарактеризовано витратний (грунтується на визначенні вартості витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта оцінки), дохідний (застосовується для визначення оцінки майнових прав інтелектуальної власності, ґрунтуючись на застосуванні оцінних процедур переведення очікуваних доходів у вартість об'єкта оцінки) та порівняльний (визначає ринкову вартість нематеріального активу, коли наявний достатній обсяг достовірної інформації про ціни на ринку подібних об'єктів та умови договорів щодо розпорядження майновими правами на такі об'єкти) підходи до оцінки нематеріальних активів. Наведено формули розрахунку оцінки вартості нематеріальних активів на основі витратного підходу. Здійснено оцінку нематеріальних активів за наведеними формулами витратного підходу на прикладі патенту на винахід. Установлено, що в разі відсутності активного ринку для визначення справедливої вартості нематеріальних активів доцільно застосовувати витратний підхід, а саме: метод прямого відтворення.

Ключові слова: нематеріальні активи, облік нематеріальних активів, оцінка нематеріальних активів, права на об'єкти інтелектуальної власності, звіт про управління.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-154-160>

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 18.

Фоміна Олена Володимирівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри обліку та оподаткування, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: o.fomina@knute.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4962-3298>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1798225/olena-fomina/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=36069147400>

Августова Олена Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: o.avhustova@knute.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5646-4432>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2218416/avhustova-olena/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210147266>

Шушаклова Ірина Костянтинівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку та оподаткування, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: i.shushakova@knute.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3811-683X>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2219359/shushakova-iryna/>

UDC 657.421.3

JEL: E22; M41

Fomina O. V., Avhustova O. O., Shushakova I. K. Assessing the Intangible Assets

The article is concerned with the issues of assessing the intellectual property rights as part of intangible assets of enterprises. The article is aimed at substantiating the theoretical principles and improving methodological approaches to the assessment of intangible assets in the process of formation of the value of enterprise. The normative-legal regulation of valuation of intangible assets in order to determine the value of intangible assets of enterprises in monetary terms for the purposes of accounting and in the field of professional valuation activity is studied. The interrelationship of approaches of independent professional estimation and accounting valuation in order to apply it to the needs of accountancy is specified. Described are the cost (based on determining the cost of expenses, necessary for the reproduction or substitution of the valuation object), profit (used to determine the valuation of intellectual property rights, based on the application of assessing procedures for transferring the expected profit to the value of the assessed object) and comparative (determines the market value of an intangible asset, when there is sufficient reliable information on prices in the market of such objects and the terms of contracts for the disposal of property rights to such objects) approaches to the valuation of intangible assets. The formulas for computing the value of intangible assets based on the cost approach are provided. The assessment of intangible assets is carried out according to the above specified formulas of the cost approach on the example of a patent for invention. It is determined that in the absence of an active market to determine the fair value of intangible assets, it is advisable to apply the cost approach, namely: the method of direct reproduction.

Keywords: intangible assets, accounting for intangible assets, valuation of intangible assets, intellectual property rights, management report.

Fig.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 18.

Fomina Olena V. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: o.fomina@knute.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4962-3298>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1798225/olena-fomina/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=36069147400>

Avhustova Olena O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: o.avhustova@knu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5646-4432>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2218416/avhustova-olena/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57210147266>

Shushakova Iryna K. – PhD (Economics), Senior Lecturer of the Department of Accounting and Taxation, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: i.shushakova@knu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3811-683X>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2219359/shushakova-iryna/>

Ключову роль в інформаційному забезпеченні діяльності підприємства відіграє бухгалтерський облік шляхом поєднання всіх елементів його методу. Одним із таких елементів методу є оцінка, яка забезпечує відображення об'єктів обліку в єдиному грошовому вимірнику. Наявність широкого спектра методичних підходів до оцінки матеріальних об'єктів у бухгалтерському обліку вимагає вдосконалення механізму оцінки інтелектуальної складової підприємства – нематеріальних активів (НМА). Завдяки специфічним характерним ознакам НМА, зокрема відсутності матеріальної форми та унікальності кожного об'єкта, висуваються нові вимоги до процесу оцінювання їх вартості.

В умовах інформатизації та інтелектуалізації економіки питома вага НМА у складі активів підприємства постійно зростає. У 2010 р. капітальні інвестиції у НМА склали 6912,7 млн грн, у 2018 р. – 36391,3 млн грн, що у 5 разів більше за показник 2010 р., а у 2019 р. – 23410,8 млн грн, тобто відслідковується позитивна динаміка в майже 3,5 разу (рис. 1) [1].

Капіталізація НМА з подальшим їх використанням у діяльності підприємства забезпечує підприємству додаткові економічні переваги, а також може впливати на фінансові результати, наприклад через амортизаційну політику. Зважаючи на важливість не лише примноження прибутків, а також збільшення вартості підприємства в цілому, НМА впливають на обидва процеси. Аналіз існуючих підходів до визначення вартості НМА дозволяє дійти висновку про невирішеність проблеми оцінювання таких об'єктів, яка виникає на підприємстві від етапу створення

НМА до їх використання або вибуття. Саме тому питання оцінки НМА у формуванні вартості підприємства є актуальним.

Вагомий внесок у розробку теоретико-прикладних засад щодо оцінки НМА підприємства здійснено видатними вітчизняними та зарубіжними вченими, які досліджують методичні підходи до визначення ринкової та справедливої вартості НМА (К. С. Глушко [2], Р. С. Каплан, Д. П. Нортон [3], Л. М. Осмятченко [4], Р. Рейлі, Р. Швайс [5]); теоретичні аспекти організаційного забезпечення процесу переоцінки НМА (П. О. Куцик, І. М. Дрогобицький, З. М. Плиса, Х. І. Скоп [6]); питання розмежування витрат підприємства, понесених у процесі їх самостійного створення, на етапах дослідження та розробки, а також уточнення складу витрат на них (В. В. Гик [7], Т. Я. Сенчук [8], К. І. Дмитрів [9]).

Зважаючи на значні напрацювання науковців у зазначеній сфері, постійні трансформаційні процеси та інтелектуалізацію всіх сфер і галузей економіки, потребують постійного дослідження методичні засади оцінювання НМА. Це зумовлено, насамперед, варіативністю підходів до оцінки НМА, яка залежить від виду такого активу та факторів, що впливають на вибір методу оцінки. Завдяки цьому виникає потреба подальшого теоретико-методологічного та прикладного вирішення питання оцінки НМА як доміанти у процесі формування вартості суб'єкта господарювання в ринкових відносинах.

Визначені аспекти оцінки НМА дозволили окреслити напрями дослідження. Метою статті є об-

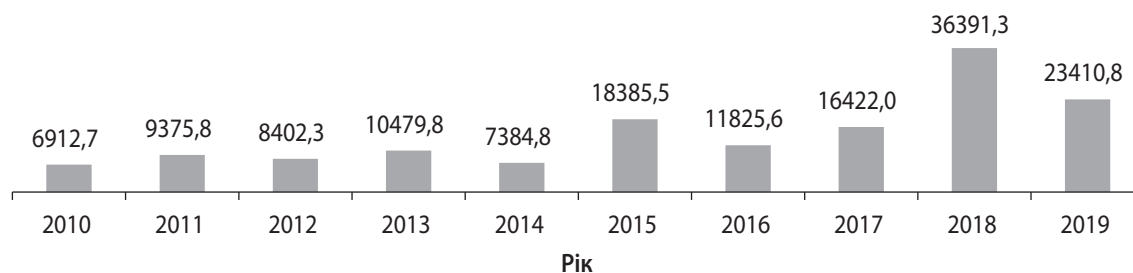

Рис. 1. Капітальні інвестиції у НМА у 2010–2019 рр., млн грн

Джерело: побудовано на основі [1].

ґрунтування теоретичних засад і вдосконалення методичних підходів до оцінки НМА у процесі формування вартості підприємства.

Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку забезпечує підприємства достовірною та повною інформацією про вартість активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства. Розрахунок вартості НМА підприємства дозволяє визначити повну та своєчасну інформацію про зміну вартості таких активів підприємств, що прямо впливає на розмір ринкової капіталізації підприємства. Саме завдяки оцінці стає можливим дотримання основних вимог, що висуваються перед бухгалтерським обліком, а саме: реальність, точність, простота, своєчасність і зіставність облікових даних.

Важливість оцінки як елемента бухгалтерського обліку затверджена на законодавчому рівні та відображена у принципах бухгалтерського обліку (ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні») [10] (рис. 2).

Використання інших принципів, визначених міжнародними або національними стандартами бухгалтерського обліку, передбачено ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [10]. Одним із таких принципів є принцип ціни придбання або вартості виробництва (відповідно до абзацу 18 Директиви Європейського парламенту та Ради ЄС 2013/34/ЄС від 26.06.2013 р. у фінансовій звітності об'єкти оцінюються за таким принципом [11]). Саме тому первісну вартість НМА при їх капіталізації до складу активів підприємства формує

перелік витрат, наведений у пунктах 9–11 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», на основі принципу ціни придбання або вартості виробництва.

Для визнання НМА, створених на підприємстві, виникає необхідність у чіткому розмежуванні та уточненні складу витрат підприємства, які відносяться до етапу дослідження та до розробки, оскільки згідно з вимогами НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та МСБО 38 «Нематеріальні активи» витрати, понесені підприємством на етапі дослідження, до первісної вартості НМА не включаються.

Таким чином, на етапі дослідження на підприємстві можуть виникати витрати, пов'язані із оплатою праці персоналу, та нарахування на неї, маркетингові витрати, витрати на створення зразка тощо. На етапі розробки, окрім витрат на оплату праці персоналу та нарахувань на неї, можуть виникнути матеріальні витрати (сировина, запаси тощо), витрати на набуття правової охорони для об'єктів інтелектуальної власності. У МСБО 38 наведено орієнтовний перелік витрат у розрізі етапів дослідження та розробки, який доцільно адаптувати й уточнити відповідно до специфіки діяльності підприємства та навести в наказі про облікову політику. Це дозволить сформувати достовірну інформацію про розмір:

- ✦ первісної вартості створених НМА;
- ✦ витрат звітного періоду, що понесло підприємство у процесі створення НМА.

Відповідно до абзацу 18 Директиви Європейського парламенту та Ради ЄС 2013/34/ЄС від 26.06.2013 р. для надання користувачам достовір-

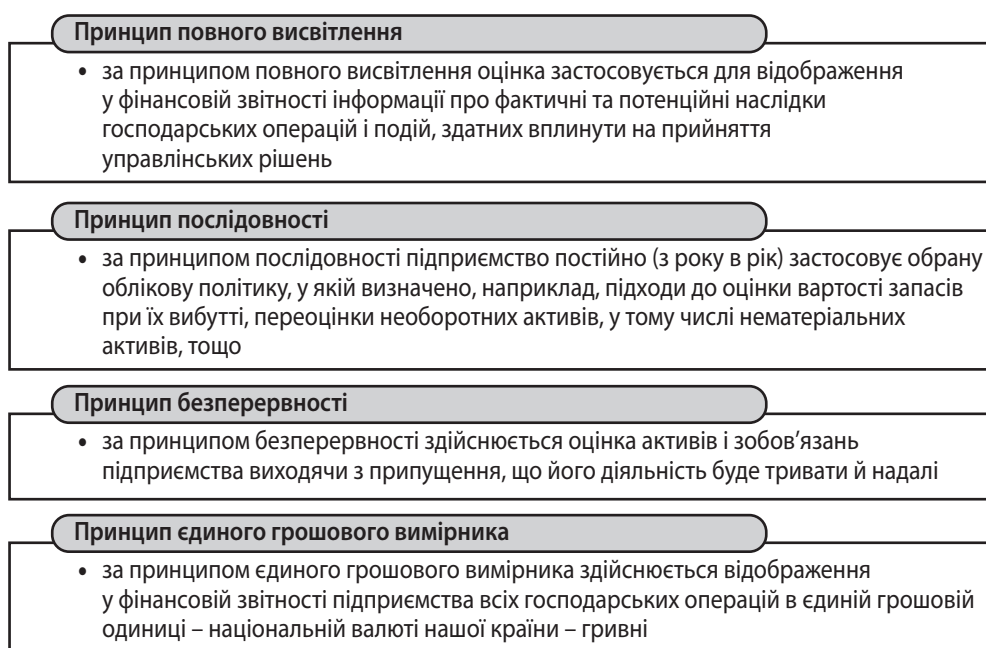

Рис. 2. Принципи бухгалтерського обліку, які обумовлюють важливість оцінки як елемента методу бухгалтерського обліку

Джерело: побудовано на основі [10].

ної інформації допускається проведення переоцінки основних засобів, у тому числі НМА [11]. Ст. 7 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» та пунктами 19–20 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» визначено необхідність періодичного уточнення балансової вартості нематеріальних активів шляхом проведення переоцінки, що дозволить визначити їх справедливую вартість (тобто суму, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов (НП(С) БО 19 «Об'єднання підприємства» [12]). Відповідно до МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» справедлива вартість – це ринкова вартість, а не оцінка з урахуванням специфіки суб'єкта господарювання [13]. Водночас ринкова вартість, як зазначено в Національному стандарті № 1, є вартістю, за яку можливе відчуження об'єкта оцінки на ринку подібного майна на дату оцінки за укладеною угодою, укладеною між покупцем і продавцем, після проведення відповідного маркетингу за умови, що кожна із сторін діяла зі знанням справи, розсудливо та без примусу [14]. З огляду на це можна стверджувати, що з метою проведення переоцінки НМА в системі бухгалтерського обліку поняття ринкової та справедливої вартості є тотожними. Нормативно-правове регулювання оцінки НМА наведено на *рис. 3*.

Відповідно до Національного стандарту оцінки № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» передбачено три підходи до оцінки НМА: витратний, дохідний і порівняльний [15].

Витратний підхід ґрунтується на визначенні вартості витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта оцінки [15]. В основу такого підходу покладено принцип ціни придбання або вартості ви-

робництва, визначений Директивою Європейського парламенту та Ради ЄС 2013/34/ЄС від 26.06.2013 р. У системі бухгалтерського обліку цей підхід використовується в момент оприбуткування НМА за їх первісною вартістю. Витратний підхід охоплює два методи оцінки:

- ✦ *метод прямого відтворення*, за якого визначається поточна вартість витрат, пов'язаних з придбанням або створенням майнових прав інтелектуальної власності, які оцінюються;
- ✦ *метод заміщення*, сутність якого полягає у визначенні вартості майнових прав інтелектуальної власності з урахуванням інформації про поточні витрати станом на дату оцінки їх придбання або створення [15].

Дохідний підхід застосовується для визначення оцінки майнових прав інтелектуальної власності, ґрунтуючись на застосуванні оціночних процедур переведення очікуваних доходів у вартість об'єкта оцінки [15]. Такий підхід можна застосовувати при відображенні в обліку доходів від передавання майнових прав об'єктів інтелектуальної власності. Для цього Національним стандартом оцінки № 4 передбачено метод роялті, який полягає у визначенні суми дисконтованих доходів від ліцензійних платежів [15].

Сутність *порівняльного підходу* можна ототожити із визначенням ринкової вартості, оскільки його можливо застосувати лише коли наявний достатній обсяг достовірної інформації про ціни на ринку подібних об'єктів та умови договорів щодо розпорядження майновими правами на такі об'єкти. Тобто для відображення справедливої вартості НМА в разі їх переоцінки, придбання в обмін на подібний або неподібний об'єкт, безоплатному одержанні, при внеску НМА до статутного капіталу, а також при отриман-

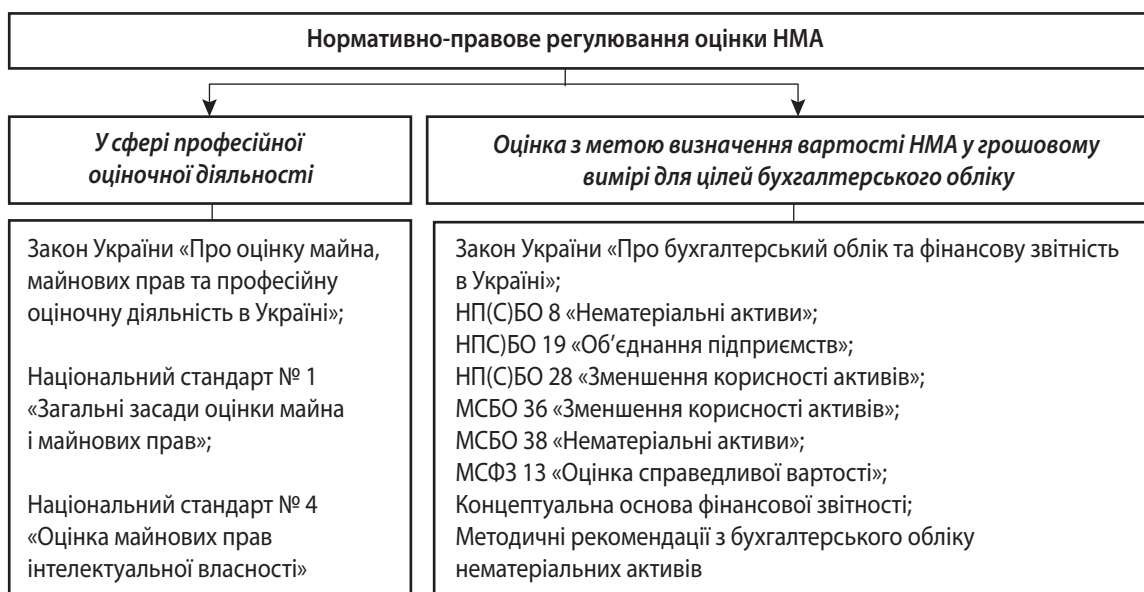

Рис. 3. Нормативно-правове регулювання оцінки НМА

Джерело: авторська розробка.

ні НМА внаслідок об'єднання підприємств (пункти 12–17, 19 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»), необхідно визначати їх справедливую вартість [16]. Варто зауважити, що переоцінювати можна лише ті НМА, щодо яких існує активний ринок, тобто виконуються такі вимоги:

- ✦ предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними;
- ✦ у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців;
- ✦ інформація про ціни є загальнодоступною [16].

У разі відсутності активного ринку для визначення справедливої вартості НМА пропонуємо застосовувати витратний підхід, а саме: метод прямого відтворення. Попри неефективність витратного підходу, за яким оцінена вартість НМА є обмеженою фактичними витрати і навряд чи відповідає їх справедливій вартості, все ж таки для унікальних об'єктів інтелектуальної власності (таких як торгові марки, не зареєстровані патенти, а також зареєстровані, але не використовувані у власній діяльності НМА) він є єдиним способом визначити вартість об'єкта, відмінну від нуля. Однак при застосуванні такого підходу до оцінки НМА, окрім витрат, необхідно враховувати доходи підприємства та накопичену амортизацію (моральний знос).

У науковій літературі пропонуються різні формули для розрахунку вартості НМА на основі витратного підходу (табл. 1).

Порівняння пропонованих підходів у процесі оцінки НМА на прикладі патенту на винахід наведено в табл. 2.

Як вбачається з табл. 2, запропонована А. П. Аксьоновим методика, на відміну від пропозиції П. М. Цибульова та О. Б. Бутніка-Сіверського, не враховує коефіцієнт морального старіння, що є однією із характерних ознак об'єкта інтелектуальної власності у складі НМА. Звідси вартість патенту на винахід є хоча і більшою, проте не зовсім достовірною. Таким чином, у науковій літературі сформувався ще один метод оцінки вартості НМА за витратним підходом – метод приведених витрат.

Вважаємо за потрібне наголосити на тому, що використання розглянутих формул в обліку при первісному визнанні активу є неможливим, оскільки вони враховують різні показники (наприклад, коефіцієнт морального старіння), а згідно із абзацом 18 Директиви Європейського парламенту та Ради ЄС 2013/34/ЄС від 26.06.2013 р. у фінансовій звітності об'єкти оцінюються за принципом ціни придбання або вартості виробництва. Натомість, використання цих формул можливе у випадку пере-

Таблиця 1

Оцінка вартості НМА на основі витратного підходу

Автор(-и), джерело	Формула	Умовні позначення
Цибульов П. М., Бутнік-Сіверський О. Б. [17]	$PV = K_c \cdot \sum_{T=T_n}^{T=T_k} 3t \cdot K_t^{H.C.} \cdot K_t^I$ $K_c = 1 - \frac{T_\phi}{T_n}$ $K_t^{H.C.} = \left(1 + \frac{i}{100}\right)^t$	<p>PV – розрахункова вартість об'єкта інтелектуальної власності;</p> <p>K_c – коефіцієнт морального старіння;</p> <p>T_ϕ – фактичний термін дії охоронного документа на дату оцінки, років;</p> <p>T_n – номінальний (повний) термін дії охоронного документа, років;</p> <p>$3t$ – річні сумарні витрати на об'єкт інтелектуальної власності в році t розрахункового періоду;</p> <p>T_n – початковий рік розрахункового періоду;</p> <p>T_k – кінцевий рік розрахункового періоду;</p> <p>$K_t^{H.C.}$ – коефіцієнт нарощування ставок банківського відсотка, призначений для приведення різночасних щорічних сум до розрахункового року, розрахований за формулою;</p> <p>i – банківський відсоток;</p> <p>K_t^I – коефіцієнт індексації, що враховує зміну індексу цін у році t у даній галузі виробництва</p>
Аксьонов А. П. [18, с. 81]	$PV = \sum_{n=t_a}^{t_k} \frac{S_n}{(1+r)^{t_k-1}}$	<p>S_n – сукупні витрати на створення, забезпечення охорони та підготовку до використання активу в n-му році розрахункового періоду створення активу;</p> <p>t_a – початковий рік розрахункового періоду створення активу;</p> <p>t_{k-1} – кінцевий рік розрахункового періоду створення активу; r – ставка дисконтування</p>

Джерело: авторська розробка.

Розрахунок вартості патенту на винахід

Показник	Одиниця виміру	Розрахункова формула	Розрахункове значення
K_c	%	$K_c = 1 - \frac{T_\phi}{T_H}$	20
T_ϕ	рік	16	-
T_H	рік	20	-
$3t$	грн	4 530	-
T_n	рік	4	-
i	%	19	-
$K_t^{н.с.}$	%	$K_t^{н.с.} = \left(1 + \frac{i}{100}\right)^t$	200,5
K_t^I	%	-	-
r	%	18	-
PV	грн	$PV = K_c \cdot \sum_{T=T_H}^{T=T_K} 3t \cdot K_t^{н.с.} \cdot K_t^I$	7266,12
		$PV = \sum_{n=1}^{t_k} \frac{S_n}{(1+r)^{k-1}}$	11028,70

Джерело: розраховано авторами.

оцінки об'єкта у складі НМА шляхом залучення професійного оцінювача.

ВИСНОВКИ

Оцінка НМА є одним із найдискусійніших предметів наукових досліджень. Зумовлено це, насамперед, наявністю невирішених питань як теоретичного (відсутність чіткої послідовності етапів оцінки НМА, необхідність у розмежуванні витрат, понесених підприємством на етапах дослідження та розробки), так і прикладного характеру (необхідність у розробці методичних підходів до переоцінки унікальних НМА, щодо яких відсутній активний ринок, і тестування НМА, щодо яких відсутній термін корисного використання).

Дослідження виявлених невирішених питань дозволило встановити взаємозв'язок підходів незалежної професійної оцінки та бухгалтерської оцінки з метою застосування її в обліку. В разі відсутності активного ринку НМА у процесі визначення їх справедливої вартості запропоновано застосовувати витратний підхід, а саме – метод прямого відтворення.

Перспективою подальших розвідок у даному напрямку є вирішення питань методичного та прикладного характеру щодо тестування об'єктів інтелектуальної власності у складі НМА підприємства на предмет зміни потенційної корисності. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Глушко К. С. Інтелектуальна власність: генезис, структура, функціонування : автореф. дис ... канд. екон. наук : 08.00.01. Донецьк, 2011. 20 с.
- Каплан Р. С., Нортон Д. П. Стратегические карты. Трансформация нематериальных активов в материальные результаты : монография / пер. с англ. М. Павлова. М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2007. 512 с.
- Осмятченко Л. М. Методология оцінки інтелектуального капіталу : монография. Київ : КНЕУ, 2012. 205 с.
- Рейли Р., Швайс Р. Оценка нематериальных активов : монография / пер. с англ. [под ред. В. М. Рутгайзера]. М. : Маросейка, 2008. 144 с.
- Куцик П. О., Дрогобицький І. М., Плиса З. М., Скоп Х. І. Облікова концепція управління вартістю нематеріальних активів підприємства : монография. Львів : Растр-7, 2016. 268 с.
- Гик В. В. Облік і контроль в системі управління витратами на інновації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Львів : ЛКА, 2015. 20 с.
- Сенчук Т. Я. Облік і внутрішній контроль витрат на дослідження та розробки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Львів, 2015. 21 с.
- Дмитрів К. І. Економічне оцінювання об'єктів інтелектуальної власності підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів, 2012. 27 с.

10. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
 11. Директива 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу від 26 червня 2013 року. URL: <http://www.apu.com.ua/event/771-direktiva-2013-34-es-evropejskogo-parlamentu-ta-radi-vid-26-kvitnya-2014-r-neofitsijnij-pereklad>
 12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: затверджене Наказом МФУ від 07.07.1999 р. № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text>
 13. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості» від 01.01.2013 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#Text
 14. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: затверджений Постановою КМУ від 10.09.2003 р. № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-p#Text>
 15. Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: затверджений Постановою КМУ від 03.10.2007 р. № 1185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-p#Text>
 16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: затверджене Наказом МФУ від 18.10.1999 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
 17. Цибульов П. М., Бутнік-Сіверський О. Б. Економіка інтелектуальної власності: підручник. Київ: ДІІВ, 2008. 408 с.
 18. Аксенов А. П. Нематериальные активы: структура, оценка, управление: учеб.-метод. пособие. М.: Финансы и статистика, 2007. 192 с.
- REFERENCES**
- Aksenov, A. P. *Nematerialnyye aktivy: struktura, otsenka, upravleniye* [Intangible Assets: Structure, Valuation, Management]. Moscow: Finansy i statistika, 2007.
- Dmytriv, K. I. "Ekonomichne otsiniuvannya ob'ektiv intelektualnoi vlasnosti pidpriemstv" [Economic Evaluation of Intellectual Property of Enterprises]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04*, 2012.
- Hlushko, K. S. "Intelektualna vlasnist: henezys, struktura, funktsionuvannya" [Intellectual Property: Genesis, Structure, Functioning]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.01*, 2011.
- Hyk, V. V. "Oblik i kontrol v systemi upravlinnia vytratamy na innovatsii" [Accounting and Control in the Cost Management System for Innovation]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.09*, 2015.
- Kaplan, R. S., and Norton, D. P. *Strategicheskiye karty. Transformatsiya nematerialnykh aktivov v materialnyye rezultaty* [Strategic Cards. Transformation of Intangible Assets Into Tangible Results]. Moscow: ZAO «Olimp-Biznes», 2007.
- Kutsyk, P. O. et al. *Oblikova kontsepsiia upravlinnia vartistiu nematerialnykh aktyviv pidpriemstva* [Accounting Concept for Managing the Value of Intangible Assets of the Enterprise]. Lviv: Rastr-7, 2016.
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-p#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2007). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-p#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <http://www.apu.com.ua/event/771-direktiva-2013-34-es-evropejskogo-parlamentu-ta-radi-vid-26-kvitnya-2014-r-neofitsijnij-pereklad>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#Text
- Oftsiyniyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Osmiatchenko, L. M. *Metodolohiia otsinky intelektualnoho kapitalu* [Methodology of Intellectual Capital Assessment]. Kyiv: KNEU, 2012.
- Reyli, R., and Shvays, R. *Otsenka nematerialnykh aktivov* [Valuation of Intangible Assets]. Moscow: Maroseyka, 2008.
- Senchuk, T. Ya. "Oblik i vnutrishnii kontrol vytrat na doslidzhennia ta rozrobky" [Accounting and Internal Control of Research and Development Costs]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.09*, 2015.
- Tsybulyov, P. M., and Butnik-Siverskyi, O. B. *Ekonomika intelektualnoi vlasnosti* [Economics of Intellectual Property]. Kyiv: DIIV, 2008.